

หลักสูตรประกาศนียบัตรภาษาล้านนา

วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

.....

๑. ชื่อหลักสูตร

๑.๑ ชื่อหลักสูตรภาษาไทย : หลักสูตรประกาศนียบัตรภาษาล้านนา

๑.๒ ชื่อหลักสูตรภาษาอังกฤษ : Certificate Program in Lanna Language

๒. ชื่อประกาศนียบัตร

๒.๑ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาไทย

๒.๑.๑ ชื่อเต็ม : ประกาศนียบัตรภาษาล้านนา

๒.๑.๒ ชื่อย่อ : ป.ลน.

๒.๒ ชื่อประกาศนียบัตรภาษาอังกฤษ

๒.๒.๑ ชื่อเต็ม : Certificate in Lanna Language

๒.๒.๒ ชื่อย่อ : Cert. in Lanna Language

๓. หน่วยงานที่รับผิดชอบ : วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

๔. หลักการและเหตุผล

ภาษาล้านนาหรือคำเมือง เป็นภาษาประจำราชอาณาจักรล้านนามาเป็นระยะเวลาช้านาน ตามประวัติศาสตร์ล้านนา มีหลักฐานจารึกอักษรล้านนาเมื่อประมาณ ๕๐๐ กว่าปีที่ผ่านมา แต่ตามความเป็นจริงสันนิษฐานว่า ภาษาล้านนาเป็นภาษาที่เกิดขึ้นมานานนับพันปีเลยทีเดียว ภาษาล้านนามีทั้งภาษาพูด(คำเมือง) ภาษาเขียน(ตัวเมือง) ภาษาล้านนาเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงเอกลักษณ์ ความเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ ปรากฏในพื้นที่บ้าน และปรากฏราชสำนักสามารถอ่านออกเขียนได้ มีการให้การสนับสนุนการเรียนภาษาล้านนาทั้งฝ่ายอาณาจักร และฝ่ายศาสนจักร สิ่งที่เป็นวิถีชีวิตพื้นบ้าน ความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ พิธีกรรม หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของบ้านเมืองในอดีต กฎหมายต่างๆ วรรณกรรมพื้นบ้าน ตำรายาสมุนไพร การรักษาโรค โหราศาสตร์ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้ได้ถูกบันทึกไว้ลงบนใบลาน ปับสา สมุดข่อย ศิลาจารึก ฝาผนังภาพโบราณที่ต่างๆ วรรณกรรมต่างๆ มีการบันทึกเป็นภาษาล้านนา แต่ความยิ่งใหญ่ที่สุดคือ การใช้อักษรล้านนาจารึกพระไตรปิฎกในการสังคายนาพระไตรปิฎกครั้งที่ ๘ ของโลก ในปีพุทธศักราช ๒๐๒๐ ณ วัดมหาโพธาราม (วัดเจ็ดยอด) ในรัชสมัยของพระเจ้าติโลกราชมหาราช แห่งราชวงศ์มังราย ช่วงนั้นถือว่าเป็นยุคทองของภาษาและวรรณกรรมล้านนาเป็นอย่างมาก หลังจากที่ทำสังคายนา

เสร็จสิ้นลง ได้แจกจ่ายใบลานพระไตรปิฎกเผยแพร่ไปยังที่ต่างๆ เช่น เมืองสิบสองปันนา เมืองหลวงพระบาง และหัวเมืองต่างๆของอาณาจักรล้านนา นอกจากนั้นในสมัยต่อๆมามีการเรียนรู้วรรณกรรมกันอย่างแพร่หลายตามพื้นบ้านล้านนามีศิลปินชาวบ้านพูดคุย ทักทายกันด้วยสำเนียงภาษาที่มีระเบียบระบบ เช่น คำขอ กากย จี้ย จ้อย กะโลง ฯลฯ ภาษาเขียน (ตัวเมือง) และภาษาพูด (กำเมือง) นอกจากจะใช้ใน ๘ จังหวัดภาคเหนือแล้ว ยังมีผู้ใช้ภาษาล้านนาในบางท้องที่ของจังหวัดอุดรดิตถ์ ตาก สุโขทัย สระบุรี ในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น นครเชียงใหม่ (เมียนมาร์) สิบสองปันนา (จีน) และอีกหลายแห่งในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว แม้จะมีสำเนียงพูดผิดเพี้ยนกันไปบ้าง ตัวอักษรแตกต่างกันไปบ้างเล็กน้อย แต่ก็สามารถสื่อสารกันได้เป็นอย่างดี อักษรธรรมล้านนา (ตัวเมือง) ถือได้ว่าเป็นอักษรแห่งภาษาแม่ของชาวล้านนา เป็นมรดกอันล้ำค่าทางอักษรศาสตร์ เป็นศาสตร์อันสูงสุดของชาวล้านนา เป็นภูมิปัญญาของนักปราชญ์ชาวล้านนา เป็นอักษรแห่งมนต์ขลัง ถือกันมาว่ามีความศักดิ์สิทธิ์ ปัจจุบันการเรียน อักษรล้านนา (ตัวเมือง) หรือภาษาล้านนา น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง เพราะเยาวชนและคนทั่วไปต่างไม่ให้ความสนใจที่จะเรียนรู้ เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งที่ล้าสมัยหรือเห็นว่าเป็นสิ่งที่ พระ สามเณร ในวัดเท่านั้นที่ต้องเรียน จึงทำให้ขาดผู้ที่ศึกษาและรักษามรดกที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษให้คงอยู่ต่อไป

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงสถาปนาขึ้นเพื่อเป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ทั่วไป มหาวิทยาลัยมีปรัชญาที่จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม มีพันธกิจจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาในระดับนานาชาติ โดยจัดการศึกษาและพัฒนาองค์ความรู้บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ ให้นำไปสู่การพัฒนาจิตใจและสังคมอย่างยั่งยืน มีอัตลักษณ์มหาวิทยาลัยในการประยุกต์พระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาจิตใจและสังคม และมีอัตลักษณ์บัณฑิตให้มีศรัทธาอุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนา

ดังนั้น เพื่อเป็นการสืบสานพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในด้านการศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง รวมทั้งการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความรู้ความเข้าใจภาษาล้านนา สามารถเขียน อ่าน และแปลภาษาล้านนาในคัมภีร์ธรรมใบลานเป็นภาษาไทยและประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการดำเนินชีวิตประจำวัน วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน เฉลิมพระเกียรติฯ จึงได้จัดการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรอักษรศาสตร์ล้านนา ขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญคือ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้อักษรล้านนาแก่พระภิกษุ สามเณร นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไป โดยมุ่งพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้มีโลกทัศน์ก้าวไกลสู่สากล ดำรงวัฒนธรรมท้องถิ่นความเป็นไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัฒนธรรมท้องถิ่นล้านนานาน มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนให้มีคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งมีความรู้ความเข้าใจในวิชาการภาษาล้านนา

๕. วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

๕.๑ เพื่อผลิตบรรพชิตและคฤหัสถ์ในระดับประกาศนียบัตรให้มีความรู้เข้าใจในวิชาการอักษรภาษาล้านนา สามารถนำหลักการทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์อักษรล้านนา ไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

๕.๒ เพื่อผลิตบรรพชิตและคฤหัสถ์ในระดับประกาศนียบัตรให้สามารถฟัง พูด อ่าน เขียนอักษรภาษาล้านนาได้ถูกต้องและสื่อสารกับชุมชนในท้องถิ่นได้

๕.๓ เพื่อผลิตบรรพชิตและคฤหัสถ์ในระดับประกาศนียบัตรประยุกต์เข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้สามารถพิมพ์อักษรภาษาล้านนา ด้วยคอมพิวเตอร์ ได้

๖. คุณสมบัติของผู้เรียน

๖.๑ เป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ที่สำเร็จการศึกษานักธรรมชั้นเอกหรือธรรมศึกษาเอก หรือ

๖.๒ เป็นบรรพชิตหรือคฤหัสถ์ที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า หรือ

๖.๓ เป็นผู้ที่มีสภาวะวิชาการเห็นชอบให้เข้าศึกษาเป็นกรณีพิเศษเพื่อขอรับประกาศนียบัตร

๗. โครงสร้างหลักสูตร

มีรายวิชาเรียนไม่น้อยกว่า จำนวน ๒๔ หน่วยกิต ประกอบด้วย

๑. กลุ่มวิชาบังคับ	จำนวน	๑๘	หน่วยกิต
๒. กลุ่มวิชาเลือก	จำนวน	๖	หน่วยกิต
รวม	จำนวน	๒๔	หน่วยกิต

๑. กลุ่มวิชาบังคับ ผู้เรียนจะต้องศึกษา จำนวน ๑๘ หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

ลน.๐๐๑. วิวัฒนาการของอักษรล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๐๒ การอ่านภาษาล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๐๓ การเขียนภาษาล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๐๔ ไวยากรณ์ภาษาล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๐๕ การประสมอักษรวิธีล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๐๖ การแปลภาษาล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๐๗ อักษรธรรมล้านนาเชิงเปรียบเทียบ	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๐๘ ภาษาไทยถิ่นล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๐๙ ภาษาล้านนาเพื่อการสื่อสาร	๒ (๒-๐-๔)

๒. กลุ่มวิชาเลือก ผู้เรียนจะต้องศึกษา จำนวน ๖ หน่วยกิต จากรายวิชาต่อไปนี้

ลน.๐๑๐	วรรณกรรมล้านนาเบื้องต้น	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๑๑	คติชนวิทยาล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๑๒	สำนวนไทยถิ่นล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๑๓	วรรณคดีคำสอนล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๑๔	เทศกาลและพิธีกรรมล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๑๕	วิถีชีวิตคนล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๑๖	ฝึกปฏิบัติอ่านแปลวรรณกรรมล้านนา	๒ (๒-๐-๔)
ลน.๐๑๗	ฝึกปฏิบัติบันทึกอักษรล้านนาลงบนเอกสาร	๒ (๒-๐-๔)

๘. แผนการเรียน

ปี/ภาคการศึกษา	รายวิชา	หน่วยกิต	หมายเหตุ
ปีที่ ๑ ภาคการศึกษาที่ ๑	วิชาบังคับ ลน.๐๐๑ วิวัฒนาการของอักษรล้านนา ลน.๐๐๒ การอ่านภาษาล้านนา ลน.๐๐๓ การเขียนภาษาล้านนา ลน.๐๐๔ ไวยากรณ์ภาษาล้านนา ลน.๐๐๕ การประสมอักษรวิธีล้านนา วิชาเลือก -----	๒ (๒-๐-๔) ๒ (๒-๐-๔) ๒ (๒-๐-๔) ๒ (๒-๐-๔) ๒ (๒-๐-๔)	
ปีที่ ๑ ภาคการศึกษาที่ ๒	วิชาบังคับ ลน.๐๐๖ การแปลภาษาล้านนา ลน.๐๐๗ อักษรธรรมล้านนาเชิงเปรียบเทียบ ลน.๐๐๘ ภาษาไทยถิ่นล้านนา ลน.๐๐๙ ภาษาล้านนาเพื่อการสื่อสาร วิชาเลือก ----- -----	๒ (๒-๐-๔) ๒ (๒-๐-๔) ๒ (๒-๐-๔) ๒ (๒-๐-๔)	

๙. คำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรประกาศนียบัตรอักษรศาสตร์ล้านนา จำนวนไม่น้อยกว่า ๒๔ หน่วยกิต

๙.๑ กลุ่มวิชาบังคับ ๑๘ หน่วยกิต

ภล.๐๐๑ วิวัฒนาการของอักษรล้านนา ๒(๒-๐-๔)

(Evolution of Lanna Alphabet)

ศึกษาประวัติความเป็นมาของอักษรล้านนา การเปลี่ยนแปลงของอักษรล้านนา ด้านเสียง ตัวอักษร คำ ความหมาย ตั้งแต่สมัยโบราณถึงปัจจุบัน

ภล.๐๐๒ การอ่านภาษาล้านนา ๒(๒-๐-๔)

(Reading Lanna Language)

ศึกษาเกี่ยวกับหลักการและกระบวนการอ่านภาษาล้านนา ระบบเสียงภาษาล้านนา เปรียบเทียบการอ่านออกเสียงภาษาล้านนากับภาษาไทยกลาง ภาษาไทยถิ่นอีสาน และภาษาไทยถิ่นใต้

ภล.๐๐๓ การเขียนภาษาล้านนา ๒(๒-๐-๔)

(Writing Lanna language)

ศึกษารูปลักษณะของตัวอักษรล้านนา รูปแบบของอักษรล้านนา วิธีการเขียน รุปอักษรล้านนา รูปแบบอักษรล้านนาที่ใช้บันทึกภาษาบาลีและบันทึกภาษาไทยถิ่นเหนือ การเขียนวรรณกรรม ล้านนา

ภล.๐๐๔ ไวยากรณ์ภาษาล้านนา ๒(๒-๐-๔)

(Lanna Grammar)

ศึกษาไวยากรณ์ภาษาล้านนาด้านการฟัง พูด อ่าน เขียน ในลักษณะของภาษา ล้านนาด้านอักษร เสียง พยางค์ คำ วลี และประโยคโครงสร้างคำ การเทียบพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เครื่องหมาย และตัวเลขภาษาล้านนา กับภาษาไทยกลาง หลักการอ่านและการเขียนคำเพื่อนำไปใช้ในการ สื่อสาร

ภล.๐๐๕ การประสมอักษรวิธีล้านนา ๒(๒-๐-๔)

(Lanna Orthography Compounding)

ศึกษาเกี่ยวกับอักษรวิธีอักษรล้านนา ตำแหน่งและหน้าที่ของตัวอักษรล้านนา ตำแหน่งและหน้าที่ของพยัญชนะ สระ เครื่องหมายและตัวเลข วิธีการประสมอักษรล้านนา การถอด โครงสร้างคำ

ภล.๐๐๖ การแปลภาษาล้านนา

๒(๒-๐-๔)

(Translation Lanna Language)

ศึกษาหลักการแปล วิธีการแปลภาษาล้านนา การแปลภาษาล้านนาเป็นภาษาไทย กลางการแปลวรรณกรรมล้านนาที่เขียนด้วยอักษรล้านนา(ตัวเมือง) เป็นภาษาไทยถิ่นเหนือ และภาษาไทยกลาง

ภล.๐๐๗ อักษรธรรมล้านนาเชิงเปรียบเทียบ

๒(๒-๐-๔)

(Comparison of Lanna Alphabet)

ศึกษาเปรียบเทียบอักษรธรรมล้านนาด้านพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ เครื่องหมายกับ อักษรไทยกลาง อักษรธรรมล้านนากับอักษรธรรมอีสาน

ภล.๐๐๘ ภาษาไทยถิ่นล้านนา

๒(๒-๐-๔)

(Lanna Dialects)

ศึกษาหน่วยเสียงพยัญชนะ หน่วยเสียงสระ หน่วยเสียงวรรณยุกต์ หน่วยคำ ระบบ ไวยากรณ์ ระบบเสียง คำ ประโยคของภาษาไทยถิ่นล้านนา เปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของ ภาษาถิ่นล้านนา กับภาษาไทยมาตรฐาน

ภล.๐๐๙ ภาษาล้านนาเพื่อการสื่อสาร

๒(๒-๐-๔)

(Lanna for Communication)

ศึกษาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับภาษากับการสื่อสาร การฟัง พูด อ่านและเขียนภาษา ล้านนาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน คำพิเศษ คำเฉพาะ และคำยากภาษาล้านนา การพิมพ์ภาษาล้านนา ด้วยคอมพิวเตอร์ในการสื่อสาร

๙.๒ กลุ่มวิชาเลือก ๖ หน่วยกิต

ภล.๐๑๐ วรรณกรรมล้านนาเบื้องต้น

๒(๒-๐-๔)

(Lanna Literacy)

ศึกษาความหมาย ประเภทและลักษณะวรรณกรรมล้านนาประเภทต่างๆ ในด้าน รูปแบบ เนื้อหา แนวคิด คุณค่า และการนำมาประยุกต์ใช้ในดำเนินชีวิตประจำวัน

ภล.๐๑๑ คติชนวิทยาล้านนา

๒(๒-๐-๔)

(Lanna Folklore)

ศึกษาความหมาย ประวัติ ประเภท และคุณค่าของคติชน วิถีชีวิตไทย คุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อ ภูมิปัญญาไทยล้านนา บทบาทของคติชนในบริบทของสังคมไทยล้านนา วิเคราะห์คติชนในแต่ละท้องถิ่นล้านนาที่มีอิทธิพลต่อสังคมไทยล้านนา

ภล.๐๑๒ สำนวนไทยถิ่นล้านนา

๒(๒-๐-๔)

(Lanna Idioms)

ศึกษาที่มา ความหมาย ลักษณะ รูปแบบและพัฒนาการของสำนวน ภาษิต คำพังเพยและความเปรียบในภาษาไทย ความสัมพันธ์ระหว่างสำนวนไทยถิ่นล้านนากับวัฒนธรรม เปรียบเทียบสำนวนไทยล้านนากับสำนวนไทยถิ่นในแต่ละภูมิภาค

ภล.๐๑๓ วรรณคดีคำสอนล้านนา

๒(๒-๐-๔)

(Lanna Didactic Literature)

ศึกษาในด้านรูปแบบ เนื้อหา แนวคิด ความสัมพันธ์กับสังคมไทยล้านนา การสอนจริยธรรมในวรรณคดีคำสอนล้านนา เลือกศึกษาวรรณคดีคำสอนล้านนาบางเรื่องโดยละเอียด

ภล.๐๑๔ เทศกาลและพิธีกรรมล้านนา

๒(๒-๐-๔)

(Lanna Festival and Traditions)

ศึกษาเทศกาลและพิธีกรรมที่สำคัญทางล้านนา ความหมาย ความเชื่อที่ปรากฏในเทศกาล พิธีกรรม คุณค่าของเทศกาลและพิธีกรรมนั้นๆให้สามารถปฏิบัติได้ถูกต้อง

ภล.๐๑๕ วิถีชีวิตคนล้านนา

๒(๒-๐-๔)

(Lanna Lifestyle)

ศึกษาวิถีชีวิตคนล้านนาด้านภาษา วัฒนธรรมประเพณี สัมมาอาชีพ และบทบาทพระพุทธศาสนาต่อวิถีชีวิตคนล้านนา

ภล.๐๑๖ ฝึกปฏิบัติอ่านแปลวรรณกรรมล้านนา

๒(๒-๐-๔)

(Practice on Lanna Literature Translation)

บูรณาการความรู้ที่ได้จากการเรียนภาษาล้านนามาใช้กับการอ่าน และแปลวรรณกรรมล้านนาที่บันทึกด้วยอักษรธรรมล้านนา ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน คำว คำวขอ ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน เพลงกลุ่มเด็ก ซาดกพื้นบ้าน ฯลฯ

ภล.๐๑๗ ฝึกปฏิบัติบันทึกอักษรล้านนาลงบนเอกสาร

๒(๒-๐-๔)

(Practice on Lanna Alphabets Writing on Documents)

บูรณาการความรู้ที่ได้จากการเรียนภาษาล้านนามาใช้ในการฝึกปฏิบัติ ได้แก่ การบันทึกวรรณกรรมล้านนา เช่น นิทานพื้นบ้าน คำวซอ ปริศนาคำทาย เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก ซาดกพื้นบ้าน ฯลฯ